

Det interkommunale skadefellingslaget i Vest-Agder Saksbehandler, innvalgstelefon

Att. Kjell Magne Larsen

Haukeli

4580 LYNGDAL

Aslak Lunden Gotehus, 37 01 78 33

Tillatelse til felling av skadegjørende ulv i Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Kvinesdal kommuner i Agder

Fylkesmannen i Agder gir skadefellingstillatelse på én -1- ulv i Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Kvinesdal kommuner i Agder. Tillatelsen gjelder fra lørdag 1. august 2020 kl. 00:00 til lørdag 15. august 2020 kl. 00:00.

Tillatelsen gis etter en samlet vurdering av påførte skader og potensialet for videre skader på sau dersom ulv fortsetter å oppholde seg i skadeområdet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jamfør også forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jamfør §§ 1 og 8.

Det er knyttet vilkår til tillatelsen.

Fylkesmannen i Agder gir med bakgrunn i meldinger fra Statens naturoppsyn (SNO) av eget initiativ skadefellingstillatelse på en ulv i Agder. Skadefellingstillatelsen er gitt muntlig til skadefellingsleder kl. 23:05 fredag 31. juli 2020.

Bakgrunn

Fredag 31. juli 2020 kl. 21:41 mottok Fylkesmannen i Agder melding fra SNO om en voksen sau som ble vurdert dokumentert tatt av ulv ved Espelid i Åseral kommune. En skadd sau funnet i samme område onsdag 29. juli 2020 har fått status antatt skadd av ulv.

Lørdag 18. juli 2020 undersøkte SNO to kadaver av lam i Finndalen/Beinsdalen på grensa mellom Åseral og Bygland kommuner. Det ene lammet ble vurdert som dokumentert tatt av ulv. Dette kadaveret ble funnet et par hundre meter fra kadaver undersøkt 23. juni 2020 hvor to lam og ei søye ble vurdert som dokumentert tatt av ulv.

Onsdag 1. juli fikk Fylkesmannen oversendt et bilde fra et viltkamera ved Virak vest for Sirdalsvannet i Sirdal kommune. Dyret på bildet så klart ut som en ulv. Torsdag 2. juli undersøkte SNO et kadaver som ble funnet vest for Virak. Dette ble vurdert som dokumentert tatt av ulv.

Fylkesmannen i Agder ga tillatelse til skadefelling av én ulv 23. juni 2020, med endring av geografisk område 29. juni 2020 og 2. juli 2020.

I tilknytning til kadaverfunnene 23. juni 2020 ble det funnet møkk som ble sendt til DNA-analyse. Disse prøvene var dessverre ikke fullt fungerende, og en fullstendig DNA-profil av individet foreligger ikke. Den ufullstendige profilen basert på flere prøver har ingen tegn som kan tyde på at det er et genetisk viktig individ av ulv.

I forbindelse med kadaverfunnene er det sendt ut varsling på SMS-tjeneste til abonnenter på denne tjenesten i Agder.

Lovgrunnlag

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 første ledd bokstav b og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 8 og 13, jf. også § 4 første ledd bokstav e og §§ 7 og 9.

Rovviltforskriften § 1 (formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Rovviltnemnda for region 1, som gamle Vest-Agder fylke er en del av, har for 2020/21 vedtatt en betinget skadefellingskvote på 3 ulv i regionen. Søknader om skadefelling behandles av Fylkesmannen innenfor den rammen som er satt av rovviltnemnda og rovviltforskriften §§ 6 og 9. I § 9 i rovviltforskriften understrekes det at fylkesmannen *ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling om skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplanen, jf. § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal tas særlig hensyn til:*

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak ...*

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset til tid, rom og antall dyr. Ved hver fellingstillatelse gis det en økonomisk ramme som fellingsforsøket skal gjennomføres i henhold til. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltlovens § 35.

Fylkesmannen sine vurderinger

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. § 8. Fylkesmannen viser til at vedtaket blant annet baserer seg på sist tilgjengelig kunnskap om ulvens bestandssituasjon og utvikling i Norge, det vises til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, samt til rapporten *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2019-2020 – Rapport 1 2020*.

Føre-var-prinsippet i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen som ulvebestanden blir utsatt for, jf. § 10.

Fylkesmannen mener en eventuell felling av det skadegjørende individ i dette området har en begrenset innvirkning på den skandinaviske ulvebestanden og nasjonale bestandsmål, jf. NML's § 12. Det har årlig blitt felt ulver på skadefelling i Norge, og de siste årene har omfanget vært mellom 5-9 individer per fellingssår (1. april til og med 31. mars). Skadefelling utgjør en liten andel av den kjente dødeligheten for ulv i Norge. Skadefelling i Norge i nåværende omfang ser ikke ut å ha vært til hinder for en økende bestandsstørrelse i Norge. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse, og anses ikke som relevant her.

Det er ikke mål om å ha ynglende ulv i gamle Vest-Agder. Fylkesmannen viser til forvaltningsplan for rovvilt i region 1. Forvaltningsplanen gjør det klart at beitedyr har prioritet i region 1, og at tiltak som hovedregel skal rettes mot skadegjørende individ i denne regionen. I henhold til punkt 2.2.19 i rovviltforliket skal soneinndelingen forvaltes tydelig. Dette betyr at det skal være en lav terskel for å gi fellingstillatelse på ulv her dersom det oppstår akutte skadesituasjoner. Terskelen for å gi tillatelse til felling av genetisk verdifulle dyr skal være høyere enn for andre individ. Det vises også til forvaltningsplanen for rovvilt i region 1 hvor det er satt regionale mål, strategier og tiltak for ulv i regionen hvor det blant annet legges vekt på at dersom potensialet for skade er stort, skal terskelen for uttak være lav. Det er samtidig ikke en nulltoleranse for ulv utenfor ulvesonen. Dette er også presisert i brev av 25. august 2011 fra Miljøverndepartementet til rovviltneemndene, Fylkesmennene og direktoratet, der det går fram at punkt 2.2.19 i rovviltforliket ikke kan forstås slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein omgående skal felles. Det må i hvert enkelt tilfelle gjøres en konkret vurdering av potensialet for skade, og dette vil variere ut fra tid på året og om rovdiret er fast etablert eller på vandring. Det er erfaringsmessig svært vanskelig å felle ulv på barmark.

I forhold til rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav a vil Fylkesmannen karakterisere det aktuelle området som et viktig beiteområde for sau. Fylkesmannen er kjent med at det befinner seg mange sauebesetninger i tilgrensende områder i tillegg til det aktuelle skadeområdet.

I forhold til § 9 annet ledd bokstavene b og c foreligger det så langt et begrenset, men tydelig skadeomfang. Samtidig er det et stort antall sau i området. Skadepotensialet vil være stort dersom en ulv fortsatt skal ha tilhold her. Man kan se for seg at man kunne gitt tilskudd til tidlig nedsanking av dyr på beite, men i områdene vi snakker om her slippes det mange sau. Det er lite realistisk å se for seg at man kan gjennomføre tidligningsanking av et så stort antall dyr. Fylkesmannen anser det ikke som hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre andre effektive forebyggende tiltak, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d.

Ut fra hensynet til beitedyr, områdets betydning som beitemark og skadepotesialet i nær framtid, anser Fylkesmannen at det beste tiltaket for å forhindre omfattende skader er at det iverksettes fellingsforsøk på ulven.

Etter instruks fra Miljødirektoratet 21. mai 2018 skal Fylkesmannen ved vedtak om skadefelling på ulv beskrive hvilken innsats som er gjort for å avdekke genetisk status, samt beskrive andre relevante vurderinger knyttet til dette. Det er i forbindelse med kadaverundersøkelser 23. juni funnet møkkprøver av ulv. Disse prøvene ble sendt til DNA-analyse, men var dessverre ikke fullt fungerende, og en fullstendig DNA-profil av individet foreligger derfor ikke. Den ufullstendige profilen indikerer likevel at dette ikke er et genetisk viktig individ av ulv. Fylkesmannen ber om at fellingslaget videre samler inn hår- og møkkprøver for DNA-analyse dersom de kommer over dette. Vi ber også SNO om å samle inn prøver til DNA-analyse dersom de kommer over dette i forbindelse med sitt arbeid med skadedokumentasjon.

Fylkesmannens vurdering nå er at vi ikke kan legge avgjørende vekt på risikoen for å felle en ulv med verdifullt arvemateriale sett i forhold til risikoen for økt skade på sau. Hvis funn og analyse av hår- eller møkkprøver skulle vise at det er et genetisk viktig individ i Agder, vil Fylkesmannen eventuelt gjøre endringer i skadefellingstillatelsen.

Fylkesmannen viser til Klima- og miljødepartementets tiltakspakke for å gjøre det lettere å felle ulv utenfor ulvesonen. Her åpnes det for å bruke løs på drevet halsende hund fra dag én der dette kan være et hensiktsmessig virkemiddel for å oppnå uttak. Fylkesmannen anser at det kan være hensiktsmessig å benytte slik hund under dette fellingsforsøket. Løs på drevet halsende hund kan bidra til et mer effektivt fellingsforsøk, raskere uttak av ulven og derved hindre skader på beitedyr. Det er et vilkår at beitelagene i det aktuelle området er enig i at slik hund kan brukes. Fylkesmannen understreker at det er særdeles viktig at eventuell bruk av løs hund gjøres på en måte som reduserer faren for forstyrrelse av annet vilt til et minimum. Hundene skal ha på seg GPS-peiler og må hentes inn dersom det viser seg at de ikke lenger følger ulvesporet. Videre må slike hunder bare slippes på helt ferske spor som en med sikkerhet vet er etter den aktuelle ulven. For å systematisere erfaring med bruk av slik hund, skal det innen en måned rapporteres til Miljødirektoratet om bruk og effekt av tiltaket.

Vedtak

Fylkesmannen i Agder gir skadefellingstillatelse på én -1- ulv i Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Kvinesdal kommuner i Agder.

Tillatelsen gis etter en samlet vurdering av påførte skader og potensialet for videre skader på sau dersom ulv fortsetter å oppholde seg i skadeområdet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jamfør også forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jamfør §§ 1 og 8.

Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

1. Tillatt fellingsområde er **Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Kvinesdal kommuner i Agder.**
2. Fellingstillatelsen gjelder felling av én – 1 – ulv i tidsrommet **lørdag 1. august 2020 kl. 00:00 til lørdag 15. august 2020 kl. 00:00**
3. Tillatelsen gis det interkommunale fellingslaget for Vest-Agder, ved skadefellingsleder Kjell Magne Larsen. Fellingsforsøket skal ledes av Kjell Magne Larsen som er administrativ leder av dette fellingslaget. Fellingslaget må avklare innsatsen med de aktuelle kommunale viltmyndigheter.
4. Det skal kun benyttes våpen og ammunisjon som tilfredsstiller kravene til jakt på ulv, jf. *Forskrift av 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst*. Av denne følger at hagle ikke er tillatt brukt.
5. Kun personer som er oppnevnt til det interkommunale skadefellingslaget kan delta i skadefellingsforsøket. Fellingsleder avgjør hvem av disse som deltar i fellingsforsøket. Fellingsleder skal til enhver tid ha en liste over aktive deltakere i skadefellingsforsøket. Alle medlemmer av fellingslaget som deltar i fellingsforsøket skal ha kopi av dette brevet og være kjent med vilkårene for fellingstillatelsen, samt de generelle gjeldende bestemmelsene i rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.

Fellingsleder kan også bruke personell fra det interkommunale fellingslaget i Aust-Agder ved behov.
6. Deltakere i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøve for bruk av rifle senest i 2019. Deltakerne i fellingslaget skal være registrert som lisensjegere, jf. Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, av 22.3.2002 nr. 313, §§ 13 og 14. Deltakerne i fellingsforsøket skal ikke være siktet eller under etterforskning, dømt eller ilagt forelegg for brudd på naturmangfoldloven, viltloven eller våpenloven, eller forskrifter hjemlet i disse.
7. Fylkesmannen og SNO skal **umiddelbart** underrettes om alle tilfeller hvor dyr påskytes, såres eller felles. Dersom dyr blir skadeskutt, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på skadefelling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.
8. Ansvarlig fellingsleder kan, dersom det vurderes som aktuelt, selv ta kontakt med SNO for

eventuell bistand. SNO vil vurdere eventuelle henvendelser bl.a. med bakgrunn i egen kapasitet.

9. Ansvarlig fellingsleder skal rapportere en gang pr. døgn når det pågår fellingsforsøk til Fylkesmannen i Agder, på telefon 409 16 574 / 95 72 92 69. Dersom det blir gjort observasjoner av ulv eller avdekkes skader, skal Fylkesmannen varsles oftere så vidt det er praktisk gjennomførbart.
10. Ved funn av genetisk materiale fra ulven, for eksempel avføring eller hår, skal skadefellingslaget umiddelbart kontakte SNO for å få sikre dette materialet slik at det kan sendes inn til genetisk analyse.
11. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelse gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
12. Ulv felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr eller deler av dyret (inkl. hår og blod) uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Etter § 16 i Forskrift om forvaltning av rovvilt, skal skytter fremvise felt dyr for SNO for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og skytter skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra SNO, politi eller Fylkesmannen.
13. I henhold til rovviltforskriften § 9a kan deltakere fra kommunale fellingslag få godtgjøring knyttet til fellingsforsøket. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket skal gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. **Fylkesmannen i Agder gir med dette en ramme for dette fellingsforsøket til kr. 40 000,- til godtgjøring til fellingspersonell og kr 10 000,- til konkrete utgifter (kjøring, telefon etc).** Rammen forvaltes av Åseral kommune, jf. pkt. 3 ovenfor. I tillegg til fastsatt maksimale døgnpris (1 600,- pr døgn), skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette skal kommunen dekke innenfor den nevnte rammen fra Fylkesmannen. Rammen er å betrakte som endelig for den perioden tillatelsen varer.

Dersom ulven fortsetter å bli værende i området tillatelsen er gitt for, kan Fylkesmannen øke rammen, forutsatt at innsatsen skjer på en hensiktsmessig og mest mulig kostnadseffektiv måte. Fylkesmannen kan også utvide fellingsområdet. Kommunen/fellingsleder må ta kontakt med Fylkesmannen i forkant av økt innsats dersom de mener det er ekstraordinære omstendigheter som gjør at rammen bør økes. Kommunen må sørge for at deltakerne i fellingslaget fører bl.a. timelister og oversikt over antall kjørte kilometer.

14. For å få mer informasjon om hva som skiller fellingsforsøk der fellingslagene lykkes, fra fellingsforsøkene der de ikke lykkes er det i 2019 etablert en egen rapporteringsløsning i Miljøvedtaksregisteret. Ved iverksetting av tillatelser stilles det fra 2020 krav om at det blir lagt inn rapport for det enkelte fellingsforsøk i denne løsningen. Lenke til rapporteringen er å finne på det aktuelle fellingsvedtaket på www.miljøvedtak.no, se også vedlagte veiledning for rapportering.

Fellingsleder skal rapportere til Fylkesmannen om forbruk av rammen innen tre dager etter endt skadefellingsforsøk. Dersom rapporteringen over ressursbruk i Miljøvedtaksregisteret er utfyllende er det ikke behov for egen rapportering til Fylkesmannen om ressursbruk.

15. Det gis adgang til å postere i bil på følgende vilkår under dette fellingsforsøket:
  - a. Under transport skal våpen i bil være tomt for ammunisjon, og våpenet skal være nedpakket i futteral, bag eller veske.
  - b. Motor og lys skal være avslått når bilen brukes til postering.
  - c. Samtlige kjøretøy som blir benyttet til dette formål, skal ha godt synlig merking som tydelig informerer om at fellingsforsøk pågår, og at kjøretøyet og de som benytter seg av det deltar i fellingsforsøket.
  - d. Fellingslaget skal ta alle nødvendige forholdsregler for å ivareta allmennhetens sikkerhet i forbindelse med bruk av bil til postering under fellingsforsøket.

16. Det gis tillatelse til å bruke løs på drevet halsende hund på følgende vilkår under fellingsforsøket:
  - Hunden(e) skal ha GPS-sender.
  - Hunden(e) skal bare slippes på ferske spor som en vet sikkert er fra ulv.
  - Dersom hunden slår over på annet vilt eller husdyr, skal hundefører være i stand til raskt å ta inn hunden.
  - Hundefører er ansvarlig dersom hunden skader husdyr, vilt eller folk.
  - Husdyreiere i området må godkjenne at hund kan slippes.
  - Kommunen må gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i hundeloven.
  - Senest en måned etter at løs på drevet, halsende hund er brukt, skal det sendes rapport til Miljødirektoratet med kopi til Fylkesmannen. Av rapporten skal det framgå hvordan slik hund er brukt og effekten av dette. Det skal ligge med utskrift eller fil av GPS-logg fra hundepiler.

17. Fylkesmannen kan til enhver tid endre ett eller flere av vilkårene, eller inndra fellingstillatelsen f.eks. dersom det påvises genetiske viktige individ av ulv. Fylkesmannen er tilgjengelig på beredskapstelefonen for rowilt, tlf. 409 16 574, dersom det er spørsmål rundt denne tillatelsen eller annet.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jmfør forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Pål Alfred Larsen (e.f.)
fungerende miljøverndirektør

Aslak Lunden Gotehus
seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Mattilsynet

Statens Naturoppsyn

Kommunene i Agder

SNO rovviltkontakter i Agder

Fylkesmannen i Rogaland

Fylkesmannen i Vestland

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Miljødirektoratet

Kadaverhundekvipasjer

Agder bondelag

Vest-Agder bonde- og småbrukarlag

Skadefellingslaget i Aust-Agder

Vest-Agder Sau & Geit

Arbeidsutvalget for kommunal viltforvaltning

Agder politidistrikt

Kontaktutvalget for rowiltsaker

Jon Erling Skåtan

Geir Håland Moe

Leder